

ската екзистенция. Нужно му е определено „вертикализиране“, издигане над и встрани, поглед от горе и на автономна, необременена (от исторически и актуално пулсиращи наслоения на гносеологическа и аксиално-прескриптивна) позиция в дешифрирането на истинските причини и стожери на ромската душевност и битност. Но тъкмо тази херметизираност на циганското битие и душевност в непосредствената очевидност, исторически перманентното репродуциране на всекидневна тривиалност от феноменологичен порядък (която не е предмет на дълбинни рационализирани сондажи) предпоставя като самозащитен етничен, психичен и социално регулативен механизъм тоталното отрицание и право на „другите“ да се разпореждат с възможностите за проникване в секретите и авоарите на ромската битност и душа, да ги преподаждат и обясняват по свой ракурс и маниер, да се опитват да лансират нови критерии за систематизация, която да облекчи пасивно-страдателната интенция на живота и съдбата на циганите.

Разбира се, в случая тази трагично-болезнено демонстрирана позиция от страна на циганите е и начин те да утвърдят в собствените си очи, а и в тези на другите виждането за своята неповторимост и уникалност, за различието си от „другите“, за собственото си недооценено (исторически и актуално) богатство като етнос и персоналност, за непознатите и непризнатите им потенцици, способности, добродетели и таланти.

Предразсъдъчността на ромите в този случай е двустранна. От една страна, защото те смятат за невъзможно и неморално другите да им се „бъркат в работата, живота и душата“ – при това с неясни и нелегитимирани цели и интереси. От друга страна, понеже за ромите проникването в „храма на циганското тайнство“ може и трябва да става единствено от роми – и то по пътищата на прозрялата и изстрадала всичко (исторически и актуално) циганска душа, т. е. чрез емоционално-афективните рефлексии и перцепции.

Второ. Предубедеността и предразсъдъчността на ромската резистентност спрямо възможностите на представители на други етнически общности да се докоснат и разкрият сакралното в душевността и битността на циганите има и друго (неосъзнато или подсъзнателно) направление. То засяга една интуитивна, подсъзнател-